

Revideringsdokument till boken *Kommunal tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor*

Anvisningar

Detta dokument är ett revideringsdokument till den tryckta versionen av boken *Kommunal tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor* (publ.nr. MSB474 – reviderad augusti 2013). Samma ändringar har gjorts i pdf-versionen av boken som ligger på MSB:s hemsida (publ.nr. MSB474 – reviderad mars 2016), så för att få en bok som är uppdaterad i sin helhet hänvisas alltså till pdf-versionen.

Även om det endast är ett fåtal meningar som ändrats i något stycke så är det större textstycken som återges i detta dokument. Detta för att få en bättre helhet och göra texterna lättare att läsa. Hänvisningarna till var ändringarna gjorts i boken görs med hjälp av sidhänvisning och närmast ovanstående rubrik.

Revideringar mars 2016

Sida 46

Upprättande av tjänsteanteckningar

Efter tillsynsbesöket dokumenteras de iakttagelser och de muntliga uppgifter som framkommit i samband med besöket i en tjänsteanteckning. I tjänsteanteckningen ska tillsynsförvärdaren även redovisa de brister som uppmärksammas.

Tjänsteanteckning bör alltid skrivas. Det fyller det dubbla syftet att ge verksamhetsutövarna ett "kvitto" på tillsynen och är samtidigt en fullgod dokumentation för tillsynsmyndigheten. Detta gäller oavsett om det finns påtalade brister eller inte.

Om bedömningen efter tillsynsbesöket blir att inga åtgärder behöver vidtas så är tillsynsprocessen oftast avslutad i och med att tillsynsförvärdaren färdigställer tjänsteanteckningen från tillsynsbesöket och skickar den till ägaren och nyttjanderättshavaren.

Om tillsynsförvärdaren anser att det finns brister i brandskyddet som kräver att vissa åtgärder behöver genomföras för att brandskyddet ska vara skäligt

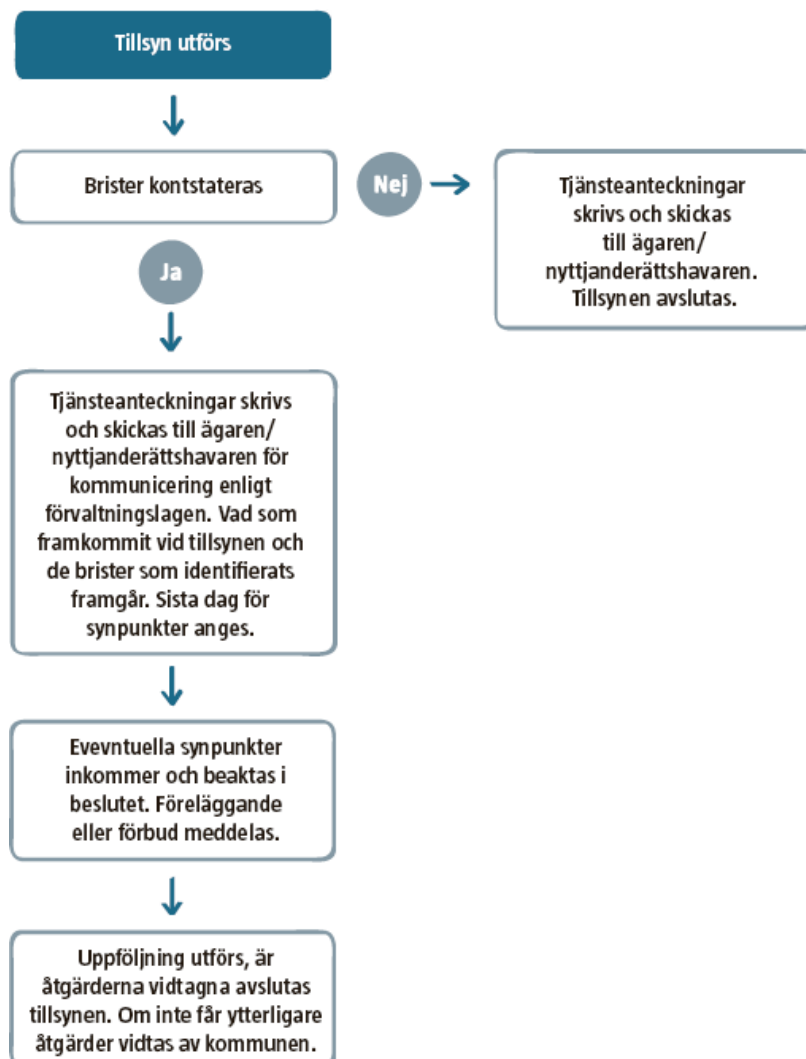
behöver ett föreläggande utfärdas (se även nedan). Det är då lämpligt att beskriva och upplysa om detta i tjänsteanteckningen. Därefter ska tjänsteanteckningen skickas till fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren för kommunikering enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223), (FL). Mer information om krav på kommunikering finns i kapitel 7. Det är bra att ta för vana att låta en kollega läsa tjänsteanteckningen (och föreläggandet) innan det skickas iväg. Det blir då dels en kontroll av språket och dels en kvalitetssäkring och likriktning av bedömningen av skäligt brandskydd.

Beslut om föreläggande eller förbud

Om tillsynsför rättaren uppmärksammar brister som måste åtgärdas ska tillsynsför rättaren meddela ett föreläggande eller ett förbud.

Sida 47 och 191 (samma bild)

Olika arbetsmoment som utförs efter ett tillsynsbesök

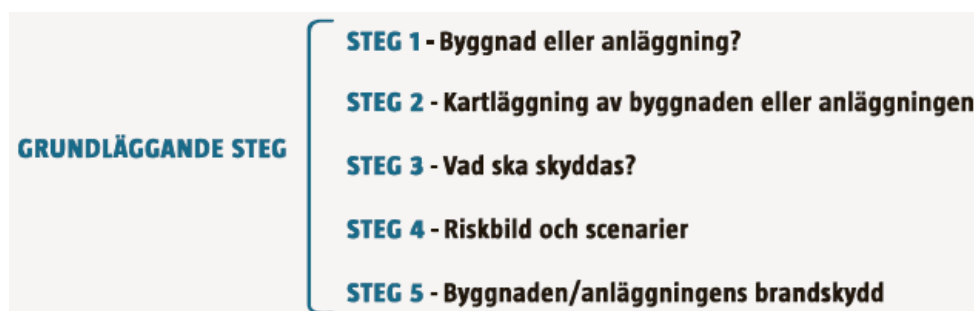

Sida 57-62

Tillämpningsexempel 2 – Byggnad för äldreboende

I detta exempel ska metoden för skälighetsbedömning tillämpas på ett behovsprövat vård- och omsorgsboende för äldre personer. På samma sätt som i det första exemplet går vi igenom de sju stegen och beskriver hur vi går tillväga för att få fram de uppgifter som behövs för att kunna avgöra om nivån på brandskyddet i äldreboendet är skäligt. Exemplet syftar i första hand till att visa hur metoden som sådan kan användas. Vi har försökt göra de skälighetsavvägningar som görs i exemplet så att de stämmer överens med dagens rättsläge men det kan inte uteslutas att kommande rättsfall kan leda till såväl högre som lägre krav.

Vi börjar med de fem grundläggande stegen.

Att det rör sig om en byggnad är självklart även i detta fall (steg 1). När det gäller kartläggningen av byggnaden (steg 2) får vi innan besöket, med hjälp av uppgifter från tidigare besök och den skriftliga redogörelsen, reda på att boendet inryms i en byggnad från 1970-talet. Byggnaden är utförd som en lång huskropp i markplanet och består i huvudsak av betong och tegel. Genom hela huskroppen löper en korridor och längs med denna återfinns 20 boendelägenheter, kök och övriga allmänna utrymmen. Verksamheten som bedrivs i byggnaden utgörs av ett behovsprövat vård- och omsorgsboende enligt socialtjänstlagen (2001:453). Mer information om byggnaden får vi inte tag på utan den fortsatta kartläggningen gör vi istället på plats. Kartläggningen inför tillsynsbesöket tar cirka 15 minuter.

När vi kommer på plats stämmer vi av att uppgifterna vi har inför besöket är aktuella. Inga byggnadstekniska förändringar har gjorts och verksamheten har inte heller förändrats. I samband med rundvandringen i byggnaden och efter dialog med verksamhetsföreträdare gör vi bedömningen att möjligheterna för de boende att självständigt genomföra en utrymning eller i övrigt hantera en brand är begränsade eller inga alls. Kartläggningen av byggnaden (steg 2) är nu klar.

När det gäller vad som ska skyddas i denna byggnad (steg 3) bedömer vi att det

även i detta exempel i första hand är de boende som ska skyddas även om egendomsskyddet inte heller är oviktigt.

För att få fram de risker och hot (steg 4) som finns mot det som ska skyddas utgår vi från den tillgängliga statistiken kring bränder i vård- och omsorgsboenden. Denna visar att dödsbränder i den här typen av verksamhet i stort sett alltid börjar i den brandcell där den omkomne bor och att startutrymmet i regel är vardagsrummet eller sovrummet. Branden startar i ungefär hälften av fallen i den omkomnes egna kläder och i de övriga fallen börjar branden vanligtvis i den möbel där den omkomne befunnit sig, ofta en säng, soffa eller fåtölj. Dessa bränder leder relativt snabbt till att miljön kring den som drabbas blir ett hot mot liv och hälsa. Med detta som utgångspunkt anser vi att följande scenario är relevant att reflektera kring:

Scenario 1

Att det uppstår en brand i kläderna, soffan eller sängen i någon av boendelägenheterna.

När det gäller byggnadens brandskydd (steg 5) så får vi under besöket, med hjälp av ritningar samt genom att gå runt och titta, reda på att varje lägenhet är utformad som en egen brandcell med självstängande dörrar. Även korridoren utanför lägenheterna är utformad som en egen brandcell och i varje ände av korridoren finns en utrymningsväg direkt ut i det fria. Boendet är utrustat med ett äldre automatiskt brandlarm som är utfört enligt tidigare motsvarighet till SBF 110:6 (dagens regler för automatisk brandlarmanläggning). Rökdetektorer kopplade till larmet finns i varje lägenhet och i korridoren utanför lägenheterna samt i övriga gemensamma utrymmen. Brandlarmet aktiverar även ett utrymningslarm och vidarebefordras direkt till kommunens räddningstjänst. Verksamhetschefen berättar att det finns personal på plats dygnet runt. Nattetid arbetar minst två personer, vilket är den minsta bemanningen under dygnet. Vi får även veta att personalen är utbildad och att det finns rutiner för hur personalen ska agera om det börjar brinna. Det finns också tillgång till släckutrustning. I samband med rundvandringen i byggnaden tittar vi i kontrolljournalen för brandlarmet. I denna finns inga noteringar som visar att brandlarmet provats, underhållits eller på annat sätt besiktigats. Det visar sig att det inte finns någon som har till uppgift att göra detta heller. Vi beslutar oss därför för att vi behöver testa anläggningen för att kontrollera funktionen. Efter att verksamhetschefen har fått möjlighet att informera personal och boende om att larmet ska testas så aktiverar vi larmet. Det uppdagas då att utrymningslarmet inte låter i vissa delar av byggnaden. Efter detta kan kartläggningen av brandskyddet anses vara klar.

Nu har vi gått igenom de fem första stegen i metoden och kartlagt hur byggnaden ser ut, vad som ska skyddas, vilka risker och scenarier som vi bedömer som tänkbara i denna byggnad samt vilket brandskydd byggnaden har. Med hjälp av dessa uppgifter går vi nu vidare med de två bedömningsstegen.

BEDÖMNINGSTEG

STEG 6 - Skyddas det som ska skyddas?

STEG 7 - Krav på skäliga åtgärder

Utifrån det dimensionerande scenariot och det brandskydd som byggnaden är utrustad med börjar vi att fundera på om det som ska skyddas verkligen skyddas i byggnaden. Med nuvarande utformning av brandskyddet så bedömer vi att nivån på brandskyddet är tillräcklig, men att det finns brister i befintligt utrymningslarm. Det finns därmed även anledning att ifrågasätta om larmets övriga grundläggande funktioner fungerar eftersom inga kontroller gjorts. Inga handlingar har gått att återfinna som visar brandlarmanläggningens omfattning, utförande eller vem som installerat den. Det finns inte heller några handlingar eller andra indikationer som tyder på att brandlarmanläggningen överhuvudtaget kontrollerats och provats sedan den togs i drift. Även verksamhetschefen anger att larmanläggningen inte kontrollerats. Sammantaget anser vi att det finns bevis för att brandlarmets grundläggande funktioner inte fungerar. Om brandlarmet inte fungerar så kan inte heller personalen få en tidig varning om det börjar brinna och detta är en förutsättning för att kunna hantera det scenario som valts ut som dimensionerande. Vår bedömning blir att larmets grundläggande funktioner såsom att automatiskt utlösa utrymningslarmet och andra styrningar inte är säkerställd och att funktionen på larmet därför får betraktas som en brist. Vi går därför vidare och funderar på vilka brandskyddsåtgärder som krävs för att skydda det som ska skyddas.

De åtgärder som vi väljer att gå vidare med att ställa krav på är att larmet omedelbart ska funktionskontrolleras. Vi menar att kontrollen ska omfatta larmets automatiska funktion att överföra larmet till kommunens räddningstjänst samt övriga styrningar, till exempel att utlösa utrymningslarmet och att stänga dörrar som står uppställda på magnet. Vi kommer också att kräva att de brister i larmets funktion som konstateras i samband med kontrollen vid tillsynen, samt övriga brister som eventuellt uppdagas vid förelagd kontroll ska åtgärdas omedelbart. Funktionskontrollen och åtgärdandet av eventuella brister ska dokumenteras på lämpligt sätt, exempelvis i kontrolljournalen för larmet. Eftersom brandskyddet i detta fall är helt och hållet beroende av att larmet fungerar om det börjar brinna väljer vi också att ställa krav på att det ska finnas en dokumenterad rutin för egenkontroll av brand- och utrymningslarmets funktion. Av rutinen ska det framgå:

- vem som ansvarar för kontroll av brand- och utrymningslarmet
- vem som ansvarar för skötsel av brand- och utrymningslarmet
- hur ofta och på vilket sätt brand- och utrymningslarmet ska kontrolleras, underhållas och besiktigas.

Nästa steg blir att gå vidare med att pröva om dessa brandskyddsåtgärder kan

anses vara skäligen enligt 2 kap. 2 § LSO (steg 7). Vi kan inledningsvis konstatera att kraven på åtgärder egentligen inte innebär någon åtgärd utöver det befintliga brandskyddet. Åtgärderna syftar endast till att säkerställa funktionen på ett redan överenskommet brandskydd. Några särskilda omständigheter behöver därför inte påvisas. I detta fall har vi konstaterat att det finns brister i brandlarmets funktion. Vi har dessutom inte funnit några indikationer alls på att det är testat sedan det togs i drift. De boende på vård- och omsorgsboendet är i mycket stor utsträckning beroende av hjälp i en utrymningsituation. Den hjälpen kan de endast få om personalen i ett tidigt skede får reda på var det brinner och detta behöver ske med hjälp av det automatiska brandlarmet.

Det är i detta exempel särskilt viktigt att framhålla att det är tillsynsmyndigheten som har bevisbördan att visa att den enskilde inte lever upp till bestämmelsen i 2 kap. 2 § LSO. I detta fall gör vi bedömningen att det faktum att brandlarmets funktion inte kontrollerats är en konsekvens av att det saknas dokumenterad systematik för att underhålla larmet. Därför bedömer vi att vi behöver ställa två krav: för det första åtgärdande av konstaterad brist samt en omedelbar funktionskontroll med åtgärdande av de eventuella brister som konstateras. För det andra behöver man ta fram en rutin för hur och av vem funktionen ska kontrolleras så att brister likt den som upptäcktes vid tillsynen ska kunna upptäckas och avhjälpas framöver. Du finner mer om bevisning och bevisbörda i samband med tillsynsmyndighetens kravställande med stöd av 2 kap. 2 § LSO i kapitel 7. I kapitel 4, under rubriken ”Brandskyddet i en byggnad eller anläggning” utvecklas systematik och egenkontroll av brandskyddsåtgärder som en del av brandskyddet.

Då återstår att pröva den ekonomiska skäligheten i kraven. Brandlarmet är en väldigt viktig del i det totala brandskyddet. Kostnaden för att uppfylla kraven bedöms vara tämligen begränsad i förhållande till effekten som åtgärden ger. Den sammantagna slutsatsen blir därför att åtgärderna är skäligen att vidta. Innan tillsynsbesöket avslutas meddelar vi fastighetsägaren och nyttjanderättshavaren att vi kommer att utfärda ett föreläggande om åtgärder när det gäller larmets funktion.

Sida 188-189

När ska ett föreläggande utfärdas

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att LSO eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska efterlevas (5 kap. 2 §).

När en tillsynsförare vid en samlad bedömning av samtliga omständigheter kommer fram till att det befintliga brandskyddet inte uppfyller LSO:s krav och att det därför behövs ytterligare åtgärder för att nå upp till skälighetsnivån

behöver tillsynsför rättaren utfärda ett föreläggande.

I förarbetena till LSO står det att tillsynsmyndigheten givetvis bör försöka uppnå det eftersträvade resultatet genom råd och uppmaningar innan den använder sig av tvångsmedel⁹⁰. När tillsynsför rättaren redovisar bristerna i det befintliga brandskyddet kan det hända att verksamhetsutövaren säger sig vara villig att åtgärda de konstaterade bristerna. Eftersom det handlar om muntliga uppgifter, som lämnas i tillsynsärendet och som kan påverka ärendets utgång, är det nödvändigt att dokumentera vad som sagts i en tjänsteanteckning. I tjänsteanteckningen bör framgå vad verksamhetsutövaren uppgett om sin avsikt att självmant åtgärda bristerna. Det är dock viktigt att tänka på att inte utforma tjänsteanteckningen så att den kan uppfattas som ett beslut med tvingande krav. Tjänsteanteckningarna ska naturligtvis skickas till verksamhetsutövaren. Om verksamhetsutövaren genomför åtgärden och återkopplar det till tillsynsför rättaren inom tiden som angetts för att ha synpunkter på tjänsteanteckningen, behöver åtgärden inte anges i föreläggandet. Kvarstår bristerna ska ett föreläggande utfärdas.

Om det handlar om allvarliga brister som snarast måste åtgärdas är det lämpligt att tillsynsför rättaren utfärdar ett föreläggande direkt. Vid brådskande fall finns en möjlighet för tillsynsmyndigheten att göra undantag från kommuniceringsskyldigheten. En motivering ska lämnas i efterhand om verksamhetsutövaren begär det.

Sida 190-191

Skillnaden mellan en tjänsteanteckning och ett föreläggande

Som vi nämnt tidigare upprättas normalt en tjänsteanteckning efter att ett tillsynsbesök genomförts. Där i sammanfattas vad som framkommit vid tillsynen. Som vi redogjort för i kapitel 2, under rubriken ”Upprättande av tjänsteanteckningar”, är det lämpligt att de brister som konstaterats vid tillsynsbesöket dokumenteras i tjänsteanteckningen och att tillsynsför rättaren med hänvisning till regelverket förklarar varför en brist anses föreligga.

Om myndigheten redan vid tillsynsbesöket vet att man kommer att meddela ett föreläggande kan myndigheten i tjänsteanteckningen informera om sin bedömning och att ett beslut om föreläggande kommer att fattas separat.

Det är viktigt att direkta ska-krav inte skrivs in i tjänsteanteckningen. Formuleringar som: ”Åtgärderna X och Y ska vara vidtagna senast den 12 december 2012” får därför inte finnas i en tjänsteanteckning utan hör hemma i ett föreläggande. Att skriva in krav som syftar till att vara bindande för verksamhetsutövaren direkt i en tjänsteanteckning är inte juridiskt möjligt och följande praktiska konsekvenser kan uppstå. En tjänsteanteckning är inget myndighetsbeslut och detta får till följd att ”beslutet” inte är bindande för

verksamhetsutövaren och denne kan heller inte överklaga detsamma. Om verksamhetsutövaren ändå skulle överklaga "beslutet" (det vill säga tjänsteanteckningen) kommer det dock, om verksamhetsutövaren haft fog för att uppfatta beslutet som bindande, att anses utgöra ett överklagningsbart beslut. Eftersom tjänsteanteckningar sällan förses med en överklagandehänvisning får det till följd att överklagningstiden i princip blir oändlig eftersom kammarrätten, efter begäran av verksamhetsutövaren, kan besluta att överklagandetiden återställs. Se mer om återställande av försutten tid längre fram i detta kapitel. I slutändan riskerar även tillsynsmyndigheten att det som har uppfattats som ett beslut upphävs för att man inte följt de formella handläggningsregler som ska följas vid meddelande av ett myndighetsbeslut (exempelvis har kommunikering sällan skett).

Ett sådant arbetssätt är inte rättssäkert för verksamhetsutövaren, eftersom processen inte blir transparent och denne inte kan förväntas veta hur man kan få "beslutet" prövat av en högre instans. Det blir på längre sikt inte heller ett effektivt arbetssätt för tillsynsmyndigheten då överklagandetiden kan bli oändlig med risk för att beslutet upphävs på formella grunder. Om tillsynsmyndigheten vill ställa bindande krav ska därför ett formellt beslut fattas. Beslutet ska förses med en överklagandehänvisning och det ska beredas enligt de regler som gäller för myndighetsbeslut (med föregående kommunikering etc.).

Sida 207

- **Överklagandeanvisning**
En överklagandeanvisning måste finnas i beslutet, exempel på formulering:
 - Om du vill överklaga det bifogade beslutet ska du skriva till Länsstyrelsen i X län, men skicka överklagandet till Kommun X, Box 123, 123 45 X.
 - Kommunen måste ha fått din skrivelse inom tre veckor från den dag du tog del av beslutet.
 - Tala om vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange diarienumret.
 - Tala om varför du anser att beslutet ska ändras och vilken ändring du vill ha. Redogör även för andra uppgifter som du anser kan ha betydelse i ärendet.

Sida 208

Exempel på kommunikering av tjänsteanteckningar*

(Ändringar har endast gjorts i texten efter asterisken (*) längst ner på sidan.)

*Denna försättssida behöver bara användas i de fall kommunen behöver kommunicera uppgifterna i tjänsteanteckningen i enlighet med kraven i

förvaltningslagen (läs mer om detta på sida 171). När en tjänsteanteckning upprättas efter en tillsyn där inga anmärkningar finns på brandskyddet behöver således denna försättsida inte användas.

Sida 209-213

Exempel på hur man kan skriva en tjänsteanteckning

Närvarande

Karin Vill – Vandrarhemmet AB (ägare och nyttjanderättshavare)
Stina Hansson – personal på Vandrarhemmet AB
Sven Svensson – räddningstjänsten X kommun

Bakgrund

Räddningstjänsten i X kommun genomförde, med stöd av lag (2003: 778) om skydd mot olyckor (LSO), 5 kap. 1 §, 20xx-xx-xx tillsyn på fastigheten A (adress). Tillsynens syfte var att kontrollera om ägaren eller nyttjanderättshavaren lever upp till de skyldigheter som anges i 2 kap. 2 § LSO.

Enligt 2 kap. 2 § LSO ska ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra och begränsa skador till följd av brand.

Syftet med denna tjänsteanteckning är att redovisa de omständigheter och förhållanden som observerades i samband med genomförd tillsyn. Dessa ligger till grund för bedömningen om brandskyddet kan betraktas som skäligt enligt 2 kap. 2 § LSO.

Redovisning av de omständigheter och förhållanden som observerades i samband med tillsynsbesöket.

Verksamhet

Verksamheten som bedrivs på fastigheten är uthyrning av tillfällig bostad enligt så kallad bed- and breakfastmodell med högst 4 rum eller 8 gäster.

Byggnaden

Fastigheten ägs av Vandrarhem AB. Byggnaden uppfördes på 1920-talet och är byggnadstekniskt uppförd som ett enbostadshus i två plan. På markplanet finns två gästrum, vardagsrum, kök och entréhall med trappa upp till andra våningen. På plan två finns trapphall samt två gästrum.

Brandskyddets utformning

Byggnaden har inte någon heltäckande anordning för tidig upptäckt och varning i händelse av brand. Istället finns det brandvarnare uppsatta i de fyra gästrummen. Brandvarnarna är inte seriekopplade med varandra. I kök och vardagsrum finns inga brandvarnare.

Byggnaden är byggnadstekniskt uppförd för enfamiljsboende och saknar brandtekniska avskiljningar. Hela huset utgörs alltså av en brandcell.

Handbrandsläckare (6 kg pulver) finns i entréhallen på markplan samt i trapphallen på plan två. Manometern på handbrandsläckaren på plan två visar att trycket är för lågt.

På markplan finns det tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar från alla rum. Utrymning från gästrummen kan ske via entrédörren eller via altandörrar i respektive rum.

På plan två är tanken att utrymning ska ske via en brant och smal invändig trappa eller via fönster i varje rum. De befintliga fönstren i gästrummen på plan två kan dock inte användas för utrymning eftersom fönsteröppningarna är för smala (ca 40 cm). Detta medför att gästrummen på plan två saknar två av varandra oberoende utrymningsvägar.

Det finns ingen skriftlig information i gästrummen när det gäller hur utrymning ska ske. Det finns heller ingen rutin att muntligt informera gästerna om hur de ska utrymma om det börjar brinna.

Insatstiden till objektet är cirka 20 minuter.

Synpunkter på brandskyddet

I denna typ av verksamhet kan en brand medföra en stor risk eftersom människor sover i en för dem okänd miljö där säkerheten är beroende av hur verksamhetsutövaren organiserat sitt brandskydd. Det är därför viktigt att det finns möjlighet att få en tidig varning vid brand och att det finns tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar. Det är också viktigt att gästerna vet hur de ska utrymma om det börjar brinna.

Då byggnaden är byggd som ett enbostadshus och enbart består av en brandcell innebär det att en brand snabbt kan spridas inom byggnaden. Detta kan medföra att sovande personer inte hinner utrymma innan kritiska förhållanden uppstår och därmed riskerar att komma till skada om det börjar brinna. I samband med genomgången av brandskyddet observerades att det inte finns brandvarnare i alla utrymmen utan enbart i gästrummen. Det konstaterades även att det bara finns tillgång till en fungerande utrymningsväg från andra våningen. Manometern på handbrandsläckaren på plan två visar att trycket är för lågt, och informationen till gästerna när det gäller hur de ska agera om det börjar brinna är bristfällig.

Kommunen bedömer att den befintliga brandskyddsnivån inte stämmer överens med den brandskyddsnivå som krävs i denna typ av verksamhet för att säkerställa gästernas säkerhet.

Åtgärder behöver därför vidtas. Vilka åtgärder som kommunen anser behöver vidtas för att uppnå ett skäligt brandskydd kommer att preciseras i ett föreläggande. Ägaren och nyttjanderättshavare Karin Vill, tycker att gästerna får ett tidigt larm med hjälp av de brandvarnare som finns i gästrummen idag. Hon tycker därför inte att det är befogat att ställa ytterligare krav för att säkerställa en tidig varning.

Att gästrummen på plan två saknar två av varandra oberoende utrymningsvägar är allvarligt då det bara är i vissa typer av verksamheter som byggreglerna medger att det endast får finnas en utrymningsväg. Med hänsyn till bristens allvarliga karaktär anser kommunen att Vandrarhem AB ska upphöra med att hyra ut rummen på plan två tills ytterligare en utrymningsväg har anordnats. Då anordning av ytterligare utrymningsvägar medför en fasadändring på huset kommer kommunen att föra en dialog med byggnadsnämnden innan beslut fattas.

När det gäller handbrandsläckarna så har Karin Vill förståelse för att det är viktigt att handbrandsläckarna är i funktion, så att det finns en möjlighet att göra en första släckinsats om det börjar brinna. Karin Vill tycker också att det är viktigt att gästerna får information om vad de ska göra om det börjar att brinna. Karin Vill sa vid tillsynsbesöket att hon kommer att ta fram en skriftlig information på svenska, tyska, franska och engelska. Informationen ska hon sätta upp på dörrarna i gästrummen. Hon sa också att hon ska se till att handbrandsläckarna blir kontrollerade.

Kommunen återkommer med beslut i form av ett föreläggande som går att överklaga. I föreläggandet kommer kraven på åtgärder att preciseras och motiveras.

_____ [Namn]

Sida 214-217

Exempel på hur man kan skriva ett föreläggande

Beslut

Vandrarhem AB (org. nr. xxxxxx-xxxx) föreläggs att vidta följande åtgärder på fastigheten A (adress):

1. Byggnadens samtliga rum, inklusive kök och toaletter, ska förses med

seriekopplade brandvarnare.

2. Gästrummen på plan två ska förses med ytterligare en utrymningsväg i form av dörr från respektive rum och trappa som leder ner till marken. Dörrarna ska ha en fri bredd på minst 0,80 meter och en fri höjd om minst 2 meter, samt vara öppningsbara utan nyckel eller annat redskap.
3. Handbrandsläckaren på plan två ska servas så att trycket inte är för lågt och så att handbrandsläckaren åter är i funktionsdugligt skick. Ett alternativ till att serva släckaren är att ersätta den med en ny som uppfyller standarden SS EN 3-7 samt som längst har effektivitetsklass 43A 233B C.
4. Skriftlig information om hur utrymning i händelse av brand kan ske ska finnas på varje gästrum. Informationen ska som minst finnas på svenska och engelska och kompletteras med en planritning över byggnaden som visar utrymningsvägarna.

De angivna åtgärderna ska vidtas snarast möjligt, dock senast 201x-xx-xx.

Vandrarhem AB förbjuds att hyra ut gästrummen på plan två till dess åtgärden enligt punkt 2 vidtas. Förbudet gäller med omedelbar verkan även om det överklagas.

Detta beslut har fattats med stöd av 5 kap. 2 § och 10 kap. 4 § andra stycket lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Motivering

Bakgrund

Räddningstjänsten i X kommun genomförde 201x-xx-xx tillsyn på fastigheten A (adress). Tillsynens syfte var att kontrollera om ägaren eller nyttjanderättshavaren lever upp till de skyldigheter som anges i 2 kap. 2 § LSO.

Fastigheten ägs av Vandrarhem AB. Verksamheten som bedrivs på fastigheten är uthyrning av tillfällig bostad enligt så kallad bed- and breakfastmodell med högst 4 rum eller 8 gäster.

Byggnaden uppfördes på 1920-talet och är byggnadstekniskt uppförd som enbostadshus i två plan. På markplanet finns två gästrum, vardagsrum, kök och entréhall med trappa upp till andra våningen. På plan två finns trapphall samt två gästrum belägna på varsin sida om trappan. Brandvarnare finns i de fyra gästrummen. Brandvarnarna är inte seriekopplade med varandra. I kök och vardagsrum finns inga brandvarnare.

Insattiden till objektet är cirka 20 minuter.

Gällande regler

2 kap. 2 § LSO

Ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar ska i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra och begränsa skador till följd av brand.

Allmänna råd och kommentarer

Statens räddningsverk har utfärdat Allmänna råd och kommentarer (SRVFS 2008:3) om brandskydd i hotell, pensionat, vandrarhem och liknande anläggningar. De allmänna råden omfattar byggnader med hotell, pensionat, vandrarhem eller liknade anläggning med minst 9 gäster eller minst 5 utrymningsrum. I de allmänna råden anges att bränder i sådana objekt medför stora risker, eftersom människor här sover i okända miljöer där säkerheten är beroende av hur verksamheternas ledning har organiserat sitt brandskydd.

5 kap. 2 § andra stycket LSO

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden och förbud som behövs i enskilda fall för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av lagen ska efterlevas.

10 kap. 4 § andra stycket LSO

Om det finns särskilda skäl får en tillsynsmyndighet bestämma att dess beslut ska gälla även om det överklagas.

Bedömning

Även om det allmänna rådet SRVFS 2008:3 inte är direkt tillämpligt så kan det ändå fungera som ledning i bedömningen av om brandskyddet är skäligt eller inte. Eftersom det rör sig om en verksamhet där personer tillfälligt sover i en för dem okänd miljö är det viktigt att det finns möjlighet att få en tidig varning vid brand och att det finns tillgång till två av varandra oberoende utrymningsvägar.

Vid tillsynsbesöket konstaterades att det inte finns system för tidig upptäckt och varning vid brand i alla utrymmen i byggnaden. Räddningstjänsten bedömer att det inte är tillräckligt med enstaka brandvarnare enbart i gästrummen, utan att det behövs ett heltäckande och sammanhängande system för tidig varning. Eftersom byggnaden utgörs av en enda brandcell och en brand därmed kan sprida sig snabbt, så behöver alla i byggnaden samtidigt få reda på om det brinner i byggnaden. Därav kravet på att brandvarnarna ska vara seriekopplade. Av samma anledning bedöms även kraven på att det ska finnas fungerande släckutrustning i form av handbrandsläckare, samt information till gästerna om hur man utrymmer i händelse av brand som skäliga. Det är viktigt att det finns möjlighet att kunna försöka släcka en brand i ett tidigt skede, och om branden inte går att släcka så behöver gästerna ha kunskap om hur utrymning kan ske så att de kan utrymma snabbt innan

branden sprids inom byggnaden.

Vidare konstaterades att gästrummen på plan två saknar två av varandra oberoende utrymningsvägar. Den enda utrymningsvägen utgörs av en brant och smal invändig trappa. De befintliga fönstren i gästrummen på plan två kan inte användas för utrymning eftersom fönsteröppningarna är för smala (ca 40 cm). Att gästrummen på plan två saknar två av varandra oberoende utrymningsvägar utgör en allvarlig brist. Utrymningsvägarna från plan två kan enligt kommunen anordnas i form av dörrar och trappor som leder till marken. Med hänsyn till bristens allvarliga karaktär är det nödvändigt att Vandrarhem AB upphör med rumsuthyrningen på plan två tills ytterligare utrymningsvägar anordnats.

Dagens utformning av brandskyddet innebär att en brand snabbt kan spridas inom fastigheten vilket i sin tur kan medföra att sovande personer inte hinner utrymma innan kritiska förhållanden uppstår och därmed riskerar att komma till skada. Kommunen bedömer att det befintliga brandskyddet inte skyddar de personer som befinner sig i byggnaden.

Då det handlar om allvarliga brister gör kommunen bedömningen att det föreligger särskilda skäl för att beslutet ska gälla omedelbart, det vill säga även om det överklagas.

Hur man överklagar – se bilaga.

_____ [Namn]

Bilaga

Upplysning om hur man överklagar

Om du vill överklaga det bifogade beslutet ska du skriva till Länsstyrelsen i X län, men skicka överklagandet till Kommun X, Box 123, 123 45 X.

Kommunen måste ha fått din skrivelse inom tre veckor från den dag du tog del av beslutet.

Tala om vilket beslut du överklagar till exempel genom att ange diarienumret.

Tala om varför du anser att beslutet ska ändras och vilken ändring du vill ha. Redogör även för andra uppgifter som du anser kan ha betydelse i ärendet.